

**НОВІ ТЕНДЕНЦІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЙНИЦТВА
ПОЧ. 20-х РР. ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ МУЗЕЮ
СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ)**

Жовтневий переворот 1917 року обумовив корінні зміни не тільки державного устрою на теренах колишньої Російської імперії, але й культурного життя суспільства. Музейна сфера не залишилася осторонь цього процесу. По-перше тому, що на музеї були покладені завдання щодо ідеологічної обробки населення, по-друге, вони мусли виконувати функції збереження пам'яток, що збереглися у хаосі революції та громадянської війни.

У 1918 році розпочав роботу Державний музейний фонд, який мав піклуватися про збереження та облік колекцій, що активно вивозилися спеціальними художньо-історичними комісіями із приватних садиб. І вже у 1919 році було організовано Черкаський, Нікопольський, Уманський музеї, картинну галерею у Полтаві. У 1920 році було створено Церковно-історичний музей у Харкові, який через 2 роки був перейменований у Музей українського мистецтва, Одеський художній та Харківський археологічний музеї тощо. Київська картинна галерея з'явилася у 1922 році. Темпи розвитку музейної мережі були досить значні: у 1917–1920 рр. в УРСР виникло близько 50 нових музеїв, у 1925 р. налічувалося вже 111 музейних закладів, а в 1928 році – 146.

Тому не випадково, що на початку 20-х рр. ХХ ст. теорія і практика вітчизняного музейництва стають предметом спеціальних наукових досліджень. Одним із таких видань було створене при Музеї Слобідської України ім. Г.С. Сковороди (нині Харківський історичний музей). Заклад знаходився у Харкові, тогочасній столиці УРСР. Оскільки столичним музеям приділялося значно більше уваги, ніж периферійним, то не дивно, що одне з перших періодичних видань музейного спрямування було створене саме при ньому. Спочатку воно друкувалось у вигляді хронік, які згодом стали власне періодичним виданням з назвою «Бюлетень музею Слобідської України ім. Г.С. Сковороди». Музею вдалося опублікувати лише 3 випуски (№1 за 1925 рік, №2-3 – 1926–1927 рр., №4-5 – 1927–1928 рр.). Інформативна наповненість «Бюлетеню» була досить значною. По-перше, його матеріали готували виключно працівники закладу, що у значній мірі засвідчує їхню достовірність. По-друге, інформація, розміщена у часописі, стосувалася не тільки узагальненого опису експозицій музею, але й детально висвітлювала його науково-дослідну роботу.

Спираючись на матеріали часопису видно, що у закладі проводилася чимала науково-дослідна робота. Діяльність окремих відділів описана у публікаціях О.О. Ніколаєва «Історичний відділ Музею Слобідської України», «Художній відділ імені худож. акад. С.І. Васильківського» та Р.С. Даньківської «Історія етнографічного відділу ім. Потебні та книгозбірні Музею Слобідської України». Дослідження співробітників музею (наприклад, огляд складів старих

будинків, дослідження дитячих іграшок місцевого населення тощо) описані у публікації «Вивчення України». Зокрема у «Бюлетені» є статті, присвячені окремим колекціям музею. Так, у публікації Р. Даньківської «Про пам'ятки, речі на Слобожанщині, що зв'язані з ім'ям Сковороди» ідеться про портрети та статуетки філософа, краєвиди старого Харкова, друковані твори Григорія Савича та літературу про нього. Найбільш цікаві експонати описані авторкою більш детально. В публікаціях І. Єрофієва «Рукописний відділ Музею Слобідської України ім. Сковороди», «Марина», «Літературно-етнографічний твір Г. Масловича» ідеться як про загальну колекцію відділу, так і про окремі, найбільш значущі та досліджені предмети.

Отже, аналізуючи публікації «Бюлетеню музею Слобідської України ім. Г.С. Сковороди» можна зробити висновок, що діяльність співробітників музею була спрямована на дослідження історії краю та наближення музейних колекцій до широкого кола відвідувачів, що в цілому підтверджувало нові тенденції українського музейництва початку 20-х рр. ХХ ст.

Усенюк М.
НТУ «ХПІ»

ПРАВСТВЕННОСТЬ С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ПРАВОСЛАВИЯ

Нравственность и мораль всегда имели огромное значение в культуре и обычаях каждого народа. Многие ученые усматривают разницу в этих понятиях в способе регуляции поведения; мораль – с помощью внешних по отношению к индивиду средств (контроль, принуждение, общественное мнение), нравственность – в силу нравственных убеждений.

В современном мире приходится часто наблюдать, как обесцениваются многие понятия, о которых раньше говорили и писали с особой трепетностью. Однако от того, что человек понимает под своими нравственными обязанностями, будет зависеть его жизнь в обществе и в семье, а также все то, что психологи и богословы называют смыслом жизни человека.

Если упростить проблему, то нравственность отвечает на вопрос «как надо жить?», а духовность – «ради чего так надо жить?». Каждый человек сознательно или интуитивно старается достичь в жизни определенных ценностей или идеалов.

Общечеловеческий нравственный опыт свидетельствует, что у всех народов во все времена осуждались одни и те же деяния: убийство (по крайней мере, единоплеменника), воровство, ложь и обман, прелюбодеяние (нарушение супружеской верности). Об этом можно судить по словам, которые кратко выразили мысль древнего христианского писателя Тертуллиана: «Душа человека по природе христианка». Такой феномен в православном нравственном богословии получил название «естественный нравственный закон», так как он представляет собой естественную, то есть природную тягу человека к добру и отвержению зла. Естественный нравственный закон есть